

POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z powództwa K.L.

przeciwko Z. w Ś.

o uznanie mianowania z mocy prawa, wyrównanie wynagrodzenia za pracę,
zadośćuczynienie, sprostowanie zaświadczenia Rp 7,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 18
listopada 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy
z dnia 9 października 2023 r., sygn. akt V Pa 38/23,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**II. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w
Legnicy - na rzecz radcy prawnego A.R. Kancelaria Radcy
Prawnego z siedzibą w J. kwotę 1.350,00 (jeden tysiąc trzysta
pięćdziesiąt) złotych - tytułem kosztów pomocy prawnej
udzielonej skarżącej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

DS

UZASADNIENIE

Powódka K.L., w pozwie skierowanym przeciwko Z. w Ś., domagała się
uznania mianowania z mocy prawa, wyrównania wynagrodzenia za pracę,

zadośćuczynienia oraz sprostowania zaświadczenia RP7. Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie powódka podała, że była zatrudniona na stanowisku nauczyciela, a z powodu zaniechania strony pozwanej 29 marca 2020 r. nadano jej stopień nauczyciela mianowanego, czyli po upływie 10 lat od uzyskania uprawnień do otrzymania tego stopnia. Powódka wyjaśniła, że sprostowanie druku RP7 jest niezbędne do ponownego wyliczenia wysokości pobieranej przez nią renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Sąd Rejonowy w Lubinie Wydział IV Pracy, wyrokiem z 3 sierpnia 2021 r. (sygn. akt IV P 44/21) wydanym w sprawie z powództwa K.L., przeciwko Z. w Ś., o uznanie mianowania z mocy prawa, wyrównanie wynagrodzenia za pracę, zadośćuczynienie, sprostowanie zaświadczenia RP7, oddalił powództwo (pkt I wyroku) i nie obciążył powódki kosztami zastępstwa procesowego na rzecz strony pozwanej (pkt II wyroku).

Na skutek apelacji powódki, Sąd Okręgowy V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy, wyrokiem z 9 października 2023 r. (sygn. akt V Pa 38/23), oddalił apelację oraz zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Legnicy, na rzecz pełnomocnika z urzędu r.pr. A.R. kwotę 1.350 zł + VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu apelacyjnym udzielonej z urzędu.

Skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy wywiodła powódka, zaskarżając judykat w pkt I, zarzucając:

1. rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 291 k.p., poprzez błędną wykładnię i uznanie za skuteczny podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia żądania powódki wyrównania wynagrodzenia za pracę oraz zadośćuczynienia, podczas gdy zarzut przedawnienia należy uznać za sprzeczny z zasadami współżycia społecznego (art. 8 k.p.);
2. naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 8 k.p., poprzez jego niezastosowanie i uznanie zarzutu przedawnienia za skuteczny, podczas gdy podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia żądania powódki wyrównania wynagrodzenia za pracę oraz zadośćuczynienia, należy uznać za sprzeczny z zasadami współżycia społecznego;

3. naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik postępowania, to jest naruszenie art. 189 k.p.c., poprzez uznanie, że powódka nie posiadała interesu prawnego pracowniczego w ustaleniu, że z mocy prawa została uznana nauczycielem mianowanym, z uwagi na to, że powódka interes prawny w żądaniu ustalenia nawiązania stosunku pracy na podstawie mianowania wiązała z wysokością przyszłych świadczeń z ubezpieczenia społecznego, w sytuacji, gdy wysokość tych świadczeń nie zależy od podstawy zatrudnienia, ale pośrednio od wysokości osiągniętych zarobków, a wysokość osiągniętych zarobków może być wykazywana w toku postępowania przed organem rentowym, podczas gdy jedynym sposobem wyjaśnienia wątpliwości powódki, co do podstawy świadczenia pracy było wytoczenie przedmiotowego powództwa, a wysokość zarobków w przypadku nauczycieli jest uzależniona od podstawy zatrudnienia, a nadto fakt nieuznania z mocy prawa mianowania powódki skutkowało znacznym pogorszeniem się stanu zdrowia powódki.

W związku ze stawianymi zarzutami, skarżąca wniosła o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Legnicy do ponownego rozpoznania i orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego;
2. ewentualnie, uchylenie zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie, co do istoty sprawy, stosownie do art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jako oczywiście zasadnej;
3. zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu, w wysokości stawki minimalnej powiększonej o należny podatek od towarów i usług, przy jednoczesnym oświadczeniu, że koszty udzielonej pomocy prawnej z urzędu nie zostały pokryte w całości ani w części;
4. rozpoznanie sprawy również pod nieobecność pełnomocnika powódki wyznaczonego z urzędu.

Skarżąca wniosła także o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując, że w niniejszej sprawie występują okoliczności i twierdzenia dające podstawę do uznania, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W ocenie skarżącej Sąd II instancji, przy wydaniu zaskarżonego orzeczenia naruszył przepisy

prawa materialnego, poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 291 k.p. oraz niezastosowanie art. 8 k.p., a także przepisy postępowania mające wpływ na wynik postępowania, tj. przepis art. 189 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wywiedziona przez stronę powodową nie kwalifikuje się do przyjęcia i merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie należy przypomnieć, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Podkreślenia wymaga także, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2022 r., I USK 434/21, Legalis nr 2740849).

Zdaniem strony skarżącej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem Sąd II instancji, przy wydaniu zaskarżonego orzeczenia, naruszył przepisy prawa materialnego, poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 291 k.p. oraz niezastosowanie art. 8 k.p., naruszając także przepisy postępowania, mające wpływ na wynik postępowania (art. 189 k.p.c.).

Z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że strona skarżąca musi wskazać, w czym (w jej ocenie) wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Strona skarżąca powinna więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126 i z 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto, przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji, w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa (por.

postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Takiej okoliczności strona skarżąca jednak nie wykazała. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej nie przekonuje, że w sprawie rzeczywiście wystąpiła przesłanka przedsądu – o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Strona skarżąca nie zdołała wykazać kwalifikowanej postaci naruszenia wskazywanych przez siebie przepisów prawa materialnego – widocznego „na pierwszy rzut oka”. Tym bardziej, że z treści wniosku nie wynika wcale, aby Sąd II instancji niewłaściwie zastosował przepisy materialne o przedawnieniu roszczeń – skarżąca próbuje przekonać natomiast, że w niniejszej sprawie wystąpiły szczególne okoliczności, które winny doprowadzić do zastosowania przez Sąd regulacji zawartych w art. 8 k.p. – zapominając, iż posłużenie się konstrukcją nadużycia prawa, jest z założenia dopuszczalne tylko wyjątkowo i musi mieć szczególne, wyraźne uzasadnienie merytoryczne i formalne, a zwłaszcza usprawiedliwienie w skonkretyzowanych (w miarę) regułach, głównie o konotacji etycznej, moralnej i obyczajowej. Na podstawie art. 8 k.p. każde działanie albo zaniechanie może być uznane za nadużycie prawa, jeśli występuje jedna z dwóch przesłanek: obiektywna sprzeczność ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa lub obiektywna sprzeczność z zasadami współżycia społecznego. Trzeba jednak pamiętać, że art. 8 k.p., po pierwsze, dotyczy nadużycia, a nie naruszenia prawa oraz, po drugie, odnosi się do nadużycia prawa podmiotowego, które ma naturę cywilnoprawną (w szerokim rozumieniu). Skoro hipotezą normy art. 8 k.p. objęte są przypadki nadużycia, a nie obrazy prawa, to regulacja ta nie dotyczy sytuacji, gdy określony podmiot narusza przepisy prawa materialnego. Konstrukcja ta obejmuje właśnie przypadki, w których zachowanie określonego podmiotu spełnia formalnie wszystkie wymagania przewidziane przepisem prawa, natomiast z innych - pozaprawnych - względów (np. społecznych czy moralnych) zachowanie to nie zasługuje na ochronę prawną.

Nadto ocena, czy w konkretnym przypadku ma zastosowanie norma art. 8 k.p., mieści się w granicach swobodnego uznania sędziowskiego. Sfera ta, w ramach postępowania kasacyjnego, może podlegać kontroli tylko w przypadku szczególnie rażącego i oczywistego naruszenia (tak Sąd Najwyższy w wyrokach: z 9 lipca 1970 r., III PRN 39/70, OSNCP 1971 nr 3, poz. 53; PiP 1972 nr 10, s. 170, z

głosą K. Piaseckiego; z 15 września 1999 r., III CKN 339/98, OSNC 2000 nr 3, poz. 58; OSP 2000 nr 4, poz. 66, z glosą A. Szpunara; z 4 lipca 2002 r., I CKN 837/00, LexPolonica nr 376352 oraz z 30 października 2003 r., IV CK 151/02, LexPolonica nr 1630441; a także postanowienie Sądu Najwyższego z 10 grudnia 2024 r., III PSK 97/23, Legalis nr 3168618) – takiej okoliczności strona skarżąca jednak nie wykazała.

Strona skarżąca nie zdołała także wykazać kwalifikowanej postaci naruszenia przez Sąd II instancji przepisu art. 189 k.p.c., ograniczając się jedynie do ogólnego wskazania, że – jej zdaniem – doszło do naruszenia tego przepisu, bez uzasadnienia swojego stanowiska w tym zakresie – w aspekcie spełnienia przesłanki przedsądu zawartej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów wydano na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 5 i § 15 ust. 1 pkt 2 rozporządzenie z dnia 14 maja 2024 r. Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2024 r., poz. 764 ze zm.).

DS.

[SOP]